

hominis. Iuuenis verò, qui est mente senex, ætate puer, di-

fine te esse valeo. Venienti òccurre, blandire, d. cole, venera-
que s
pecca

MINORIS

GENEROSIS & NOBILISSIMIS DOMINI
Dn. ALEXANDRO, SENI: SEMSEI, D
Dn. ALEXANDRO JUN: SEMSEI
Dn. FRANCISCO SEMSEI De eadem, & in Gerald.
Dn. PAULO SEMSEI De eadem & in Semse.

Domino Patri & Fratribus omni cultu & obsequio honoratissim

Andem ad Vestros GENEROSI DOMINI, Nobilissimos Cervos, Vester, quem Filialis & fraternus conjunxit sanguis, egreditur Cervus Semseianus abruptas difficultatum petras petio animo fugitivam insecutus Sapientiam, ad amenam studiorum vireta, ad communem felicitatis ambrosiam impinguim pratorum Philosophicarum, Vestri iterum Cervis amicissimè copulatur. Peregrinabatur cum eo spes quæ vestra, usq; dum ad pregnans P... cers facilius & securius, quam olim Cervâ, Duce, Dux, Keve præcurrente Cervâ suâ, investigandæ veritatis Logiâ, penetraret. Nec enim illa quæ borabat, cæcis commode reverti potuit, nisi Cervus Vester Semseianus, pascuis terra hujus lacte ac melle manantis vesceretur, saktaribusq; Philosophiæ practicæ aridus accenderat, estus, vel vitæ publicæ inflammaverat desiderium, vel utriusq; laudabilis stimularat ambitio, uno potu restitueret. Quid jam hic ageret sicut longius à venatricibus Eruditionis artibus oculis eorum subductus, ad suos properaret Cervos, quorum magnam sperantes esideri famem, sedatâ fame suâ prodigio satiare? Cervos dicit Vos esse, G. D. Pater & GENEROSI DOMINI Fratres, per tot secula perennatur. Av. umstema, hostili sanguine purpuratum SEMSEI cithore triumphales lauri, quæ tot inter novercalis Fortuna tempestates, tot concatenatorum imbrim cataractis, tot fugurantis Gradivulmina ad ten felicitate gloriosè triumphant. Cervos dicit Vos esse bullions in venis totoq; in pectore salientis per arduas petreæ Magna imitatu petras incit atissimæ sanguis: Ctria, calor impetuosus fervor, qui nobilem cæterorum velocitate Cervum agilitate suâ longè superavit. Vivite porro G. D. Paris, & GENEROSI DOMINI. Erat suscipite Cervum Vestrum Semseianum ex aquis Philosophicæ ad Vorredentem in Autumnalia tempe Vestra, in quibus post se, quos in callosis laborum deseri sub placidâ benignitate Vestra tutelâ, deterfis laboriosa frontis, quæ expresserat ster arâ m, sudorum guttis, felicissime va at respirare.

G. D. V. Filius & Frater ad obsequia addictissimus

PETRUS

ETHICA DISPUTATIO.

R. & C. D. ELIA LADIVEKOF. Log. & Pract. Phi

Defendet G. PETRVS SEMSEI, Nob. Hung. de Kerefztes Log. & Phil.

ANNO M. DC. LXX. die 3. Octob.

SVMMAR. CAP. I.

ETHICA, i. e. informatio morum, atq; propter mores, est Orphei Lyra, quæ Maria inquieta cordis, fluxus & refluxus ejus componit & sedat: est mortis meditatio, h. e. ostendit quâ ratione iidem affectus sunt mortificandi & dominio exuendi: illa efformat hominem verè humanum, qualem nec Doliaris Philosophus Diogenes reprehendat: Ob id à Socrate dicitur medicina animi; à Platone scientia optimi; ab Aristotele Architectonica; à Cicerone Officia, & absolute Philosophia, quasi illa sola esset vera animi sapientia. Coniungitur vocatur Doctrina Civilis à priori fine: Ethicus enim informatio societatì Civili prodesse possit. Potest tamen esse Vir Bonus & Civis Malus, cum non sint eadem artes Viri boni & Civis boni. Bruti accusatio virtutis: Infelix virtus & solis provida verbis, Fortunam in rebus cur sequeris dominari timidum & impatientem ostendit. Virtus sine patientia est Vana.

II. ETHICA distincta est à Theologia Principio, quâ hujus est revelatio Divina illius Synteresis s. dictamen Rationis quod est in tribus: Honeste vivere, Neminem ledere, Summi cuique tribuere. Materia s. Subjecto, quia & extra Ecclesiam homines admirabiliter erant virtuos: Alexander fortis, Cato temperans, Mecænas prudens, Vespasianus justus & clemens. Formam Morale est ex Circumstantiis bonum; Spirituale ex ratione solius Fidei. Fine, illius honestas naturalis, hujus ratio Spiritualis. Numero, Tres sunt Virtutes Theologicæ; eorum Pæcticæ.

III. Utilis est Oratori, cujus est Theaurus, ex quo Rhetor rationes, mores, decorum, affectus sumit. Sine Ethicâ Orator non est magnus, inquit Oratorum Princeps Cicero. Consulto prodest ob juris principia. Lex non est auctoritatoris, sed imperium Virtutis. Et nonne ubi desinit Ethicâ incipit Jurisconsultus? Theologo non est inutilis cui an-

XI. Nemo potest esse felix & suam ignorare felicitatem, cum operatio ex animo deliberato facta ignita esse nequeat. Atqui felicitas, sive illa quæ est sapientum ex Virtute, sive popularis ex applausu Fortune est quædam operatio. Qui videt sentit se videre, cum ille cum est felix, non videt suam Beatitatem?

XII. Duo bona consequuntur hoc unum S. B. nempe: Voluptas & Tranquillitas, dignæ Maræ filia. Voluptas Voluntas est tacita esca bonorum, quæ animos ad se honestâ superbiâ & elatione ita perducit, ut quantum res habeat ex voluptate, tantum judicetur habere ex virtute. Voluptas bruta indigna est memoria. Sicut aditus ad Virtutem est permolestus & arduus: ita quies & possessio ejus ex difficultate acquirit premium. Dices: Quæ voluptas potest esse in Priamicalamitatibus? Annè transcendit illa & inflata approbatur Stoicorum dogmata? S. B. est in euleo, exilio, morte? Sicut hic Aristoteles: Adversæ res, inquit, labefactant vitam, tam non tollunt. Addo: Mediocres calamitates non tollunt, nisi imè obscurant. In castris inquit Seneca, Pericula fortissimis impugnantur. Dii inquit idem, Virtum Bonum in deliciis non habent sed ercent. Verè magnam est habere fragilitatem hominis securitatem Dei.

XIII. Tranquillitas s. securitas est perfectio fidentie excludens malam conscientiam & fluctus. Illa infelicitate magnæ Prudentiæ, in casibus & adversis summa est Patientiæ Summum est Deoq; vicinum non concuti. Mœnia tranquillitatis Petrarchæ sunt quinque: Comparatio cum aliis & nobilitum. Meliorum momentis deteriora abole, & cum dies felices quot habueris, non numeraveris, neque infelices numeras. Perpetuo tristis est, qui suam fortunam melioribus comparat. Confer eam cum deterioribus & placebit. Animi ad se revocatio: cum omnia quæ eveniunt benignè interpretatur & mala doloso pio deludit. Tristitia. Sic ille ex felicissimo alius irrisit Fortunam dicens: Fortuna Juvenum amica. Gilimer Rex Vandorum à Justiniano in Triumpho, ductus cæchinatus est. Caam rogatus: Rideo, inquit, sanctorum quæ est fortuna mea, quæ me ad hæc fœvum sum se-

viam. Casus habet Fortunam multo. Declinatæ enim nullam Apertis terminatio. Qui magnus non inhiat, magnis non excidit. Dilatio. Differ, habent parvæ commodamagna moræ.

XIV. Instrumenta S. B. sunt necessaria, s. potius utilia. Et mundus victus non deficiente Crux. Non enim sola animâ sed & corpore operamur, & ideo instrumenta juvenæ aut meliorandæ operationi Stoici denegarunt, quibus tamen uti debebant, donec corporis vitâ, sanitate, quæ sunt civitæ naturales utebantur.

XV. Corporis & fortunæ bonæ sunt Physicæ quæ à Deo indulta; sed eadem in usu Moralium bona neutra & indifferentia. Tantum valent, quantum estimantur. Optimum vinum in vase impuro deperit. Prima homo Adam ex terra formatus efformatus impressit amorem terre sigillata vire.

XVI. Uos Cuneos Ethici inconstantis fortunæ esse dicunt.

gehu gezwungen
rungen.

neht.

send Wollust
en.

eringfügigl.
Sparta.

XXIV
num bo
verò sic
net ad C
quantum
dum bo
XXV.
tionis &
rium &
& comp
quilibet
vere; de
XXVI.
dentia
latum v
XXVII
animi c
ces. Qu
dari Inc
babili E
actu ind
differen
XXVIII
stantiar
quædam
majores
enim est
mirabili
XXIX
nam Pe
li; & t
illam v
& Incl
procli
lanus
XXX
per m
sunt
deficia
Virtu

GENEROSIS & NOBILISSIMIS DOMINIS.
AD D. RO, SENI: SEMSEI, De Eadem & in Saczcza.
AD D. RO JUN: SEMSEI De eadem & in Keresztels.
AD O. SEMSEI De eadem, & in Gerald.
AD E. MSEI De eadem & in Semle.

omino Patri & Fratibus omni cultu & obsequio honoratissimis.

fimos Cervos, *Vester, quem Filialis & fraternus conjunxit sanguis, egreditur Cervus Semseianus, dum qui Per confragosum lab. vis iter, per rivios calles &*
triam insecutus Sapienciam, ad amonam studiorum vires, ad comitum felicitatis ambrosiam impetuosis procurrerat, evoluit, tot annorum periodis, &
um Cervis amicitissime copulatur. Peregrinabatur cum eo spes quæ vestra, usq. dum ad pregnans Prudentiæ Moralis solum, ad terram l. etc. ac malle manon-
 Dux, Keve precurrenre Cervâ suâ, investigandæ veritatis Logiâ, penetraret. *Nec enim illa quæ huc usq. cum dulcissimo nectare suo lactabat, nutritur, ro-*
 nefianus, pucnis terra hujus lacte ac melle manantis vesceretur, *lactaribusq. Philosophiæ practicæ aquis ardentem totius vitæ sitim, quam vel speculationi*
derium, vel utriusq. laudabili stimularat ambitio, uno potu restitueret. Quid jam hic ageret satiatus immenso Ethicæ torrense Cervus Semseianus, quam
ductus, ad suos properaret Cervos, quorum magnam florentes esideris famem. sedatâ fame suâ, ingentem radiosæ expectationis sitim restititâ suâ sitis, novo
 NEROSI DOMINI Fratres, per tot secula perennatur, *Av. um stemma, hostili sanguine purpuratum Familia sagum, & empti gloriôsè profuso LADISLAI*
ortune tempestates, tot concatenatorum imbrum cataractis, tot fugurantis Gradus fulmina ad tempora usq. Cervorum omni adversitate superiores, inoffensâ
venis totoq. in pectore salientis per arduas petreæ Magna imitatu petras incit atissimâ sanguis: Cervos affirmat, Martialis pro Deo, pro Cæsare, pro Pa-
 rate Cervum agilitate suâ longè superavit. *Vivite porro C. D. Paris, & GENEROSI DOMINI Fratres observandissimi: Vivite ulteriora Cervorum tempora*
ad Vos recurrentem in Autumnalia tempe Vestra, in quibus post or, quos in callosis laborum desertis Ethicæ venando Virtutes, meras speravit difficultate
is, quæ expresserat iter aram, sudorum guttu, felicissime quæ at respirare.

G. V. Filius & Frater ad obsequia addictissimus

PETRUS SEMSEI de Keresztes Nob. Hung. Log. & Phil. Pract. Stud.

HICA DISPVTATIO.

Quam propugnante

503

AD LADIVERO F. Log. & Pract. Phil. P. P. & Pædag.

PETRVS SEMSEI, Nob. Hung. de Keresztes Log. & Phil. Pract. Stud.

ANNO M. DC. LXX. die Octob.

XI. Nemo potest esse felix & suam ignorare felicitatem, cum operatio ex animo deliberato facta ignita esse nequeat.

Atqui felicitas, sive illa quæ sapientum ex Virtute, sive popularis ex applausu Fortuna est quædam operatio. Qui videt sentit se videre, cum ille cum est felix, non videt suam Beatitatem?

XII. Duo bona consequuntur hoc unum S. B. nempe: *Voluptas & Tranquillitas, dignæ Maræ filia. Voluptas*

Voluntatis. It tacita esca honorum, quæ animos ad se honestâ superbiæ elatione ita perducit, ut quantum res habeat ex voluptate, tantum judicetur habere ex virtute. Veluptas bruta indigna est memoria. Sicut aditus ad Virtutem est permolestus & arduus: ita quies & possessio ejus ex difficultate acquirit premium. Dices: Quæ voluptas potest esse in Priaricalamitatibus? Annæ transcendencia illa & inflata approbatur. Stoicorum dogmata? S. B. est in eculeo, exilio, morte? Viat hic Aristoteles: Adversæ res, inquit, labefactant vitam, tam non tollunt. Addo: *Mediocres calamitates non tollunt, minime obscurant. In castris inquit Seneca, Pericula fortissimi impantur. Dii inquit idem, Virum Bonum in deliciis non habent sed ærcerent. Vere magnum est habere fragilitatem hominis securitatem DEI.*

XIII. Tranquillitas s. securitas est perfectio fidentie excludens malam conscientiam & stultitiam. Illa infelicitate magnæ Prudentiæ, in casibus & adversis summe est Patientiæ.

Summum est Deoq. vicinum non concuti. Mœnia tranquillitatis Petrarchæ sunt quinque: Comparatio cum aliis & nobiscum. *Meliorum momentis deteriora abole, & cum dies felices quot habueris, non numeraveris, neque infelices nuncra: Perpetuo tristis est, qui suam fortunam melioribus comparat. Confer eam cum deterioribus & placebit.* Animi ad se revocatio: Num omnia quæ eveniunt benignè interpretatur & mala dolo pio deludit. Irriho. Sic ille ex felicissimo alius irrisit Fortunam dicens: *Fortuna juvenum amica.* Gilimer Rex Vandorum à Justiniano in Triumpho, ductus cochinnatus est: Caam rogatus: *Rideo, inquit, fortunam meam, quæ me in triumpho ducit, sed in triumpho meo, non in triumpho tuo.*

viam. Casus habet Fortuna melius, & cetera. Appetitibus terminatio. Qui magis non inhiat, magis non excidit.

Dilatatio. Dister, habent parvæ commodæ magna moxæ.

XIV. Instrumenta S. B. sunt necessaria s. potius utilia. *Et mundum victum non deficiente Crumna.* Non enim solâ animâ sed & corpore operamur, & ideo instrumenta juvant aut meliorandæ operationi. Stoici denegunt, quibus tamen uti debebant, donec corporis vitâ, sanitate, quæ sunt divitiæ naturales utebantur.

XV. Oporis & fortunæ bonæ sunt Physicæ quæ à Deo indulta; sed eadem in usu Moralitunt bona neutra & indifferentia. Tantum valent, quanti estimantur. Optimum vinum in vase impuro deperit. *Primus homo Adam ex terra abra efformatus impressis amore terre sigillata vitæ.*

XVI. Luos Cuneos Ethici inconstantis fortunæ esse dicunt, quibus instabilis Dea affigitur: Contemptus & Honor. Tardantem venire contemne, dicens cum illo: Et tecum & sine te esse valeo. Venienti decurre, blandire, aduldo cole, venerare. *Fortunam regere, habere, monicum auret*

XXIV. An plus beneficiendum Amicis quàm Consanguineis? Distincte R. Si sit consanguinitas virtutosa, bonum bono additum facit melius & majorem obligationem; si verò sit sine virtute, aut non cum tanta Virtute, quantum attinet ad Conservationem Naturæ, Natura Naturæ est propior quantum ad honorem, quod est bonum publicum, plus favendum bonis alienis, quàm malis domesticis.

XXV. Anne homo seipsum maximè diligere debeat? Respondet, internè maximè, eo quod Amicitiam rationis & sensuum quemlibet sibi habere est præprimis necessarium & sic qui se non diligit, alios quomodo diliget? Externè & comparatè ad alios, denuo Dist. de bono honesto Conc. quia quilibet tenetur Virtutem suam potius, quàm alienam promovere; de bono utili & jucundo Nego.

XXVI. Moralitas quæ actionem humanam in esse morali constituit, sumitur ex Objecto, Dictamine Prudentiæ & Circumstantiis. Ut sic, est relatio ad Objectum regulatum vel non regulatum.

XXVII. In Moralitate non datur Indifferentia in Individuo, sed benè in genere, v. g. levare lapidem, ambulare animi causa ex Circumstantia sunt actus aut boni aut mali. Dices. Qui peccat ex opinione probabili non peccat. Qui dicit dari Indifferentiam Individualem ille peccat ex opinione probabili E. non peccat imò negando nostram sententiam ponit actu indifferentiam Individualem. R. Dist. ultima: ponit indifferentiam per Accidens Concedo, ex intentione suâ Nego.

XXVIII. Virtutis Subjectum non est sensus sed anima rationalis. Est in medio rationis hve Circumstantiarum: Omnis enim virtus debet esse Circumstantionata: quædam Virtutes, ut Magnificencia circa sumptus erogandos majores, est in summo medii sed non excessiva à medio: aliud enim est excedere medium, aliud à Medio; illud competit admirabilibus virtutibus, hec nulli.

XXIX. Virtutum leviata dantur a Natura, quæ mature scunt in vitiositatem, ideo Pythagoras interrogatus: quænam Propositio esset verissima? Respondit: Homines sunt mali; & tamen omne vitium est contra naturam hominis, quia illam veluti ignis consumit & abolet. Intellige de Perfectione & Inclinatione Naturæ. Nemo volens agrotat. Homo itaque proclivior est ad Virtutes, quàm ad vitia, sicut magis desiderat sanus esse, quàm malevalere.

XXX. Virtutes in viro bono possunt non esse connexæ, privatus non potest exercere publicam justitiam, pauper magnanimitatem & magnificentiam. Virtutes v. Ethicæ sunt II. Fortitudo, Temperantia, Liberalitas, Magnificencia, Modestia, Magnanimitas, Comitas, Urbanitas, Veracitas, Justitia, & Virtus Heroica.

XXXI. Semivirtutes sunt Continentia & Tolerantia. Sustine & abstine. Incontinentia datur, & si ambiguit Socrates, jam affirmet jam neget. On nis inquit ille qui peccat per inscitiam peccat. Nemo ergo sciens. Atqui omnis in continens contra sciens.

timidum & impatientem ostendit. Virtus sine patientia est Vanitas.

II. **E**THICA distincta est à Theologia Principio, quia hujus est revelatio Divina illius Synteresis s. dict. in Ratio- nis quod est in tribus: *Honeste vivere, Neminem ledere, Summi- cuique tribuere.* Materia s. Subjecto, quia & extra Ecclesiam ho- mi- nam admirabiliter erant virtuosus: Alexander fortis, Cato tem- pe- ras Meccenas prudens, Vespasianus justus & clemens. For- m- Bonum Morale est ex Circumstantiis bonum; Spirituale ex- ctione solius Fidei. Fine, illius honestas naturalis, hujus- atio Spiritualis. Numero, Tres sunt Virtutes Theologicae; ecum Practicae.

Utilis est Oratori, cujus est Thesaurus, ex quo Rhetor- rationes, mores, decorum, affectus sumit. Sine Eth- icator non est magnus, inquit Oratorum Princeps Cicero. sconsulto prodest ob juris principia. Lex non est authori- ratoris, sed imperium Virtutis. Et nonne ubi desinit Eth- bi incipit Jurisconsultus? Theologo non est inutilis cui an-

gille vires supplet, ut ostendatur quantum vires naturae in Ci- vilibus operari possint, ne dando homini, quod est DEI, ex confusione virium Naturae & Gratiae inconvenientia plurima- oriantur. Tum verum est: Ethica pessima Gratiae inimica.

Prudencia ut est concinnitas animae est Ethicae genus; ut est observatio Circumstantiarum est oculus omnium virtutum, per quem, quae sint mollissima tempora ferendi, quis rebus dexter modus? praevideatur. Vir bonus, adeo bonus, ut ad nihil sit bonus, non est bonus. Difficilius est inquit Philo- sophus, erga alios se habere atque erga seipsum.

Juvenis, qui est Juvenis affectu & mente, qui sulphuream habens animam facile in utrumque; affectum inflammat, qui est, ut exacte describit Poëta: *Cereus in vitium slecti, moni- toribus asper, Utilium tardus provisor, prodigius aris, Sublimis cupidus, & amata relinquere pernix.* est auditor sed non ido- neus, nec practicus Ethicae; Constantia deest tali, quae est esse hominis. Juvenis verò, qui est mente senex, aetate puer, di- gnus Auditor & salubris esse potest Prudentiae. Non aetate sed ingenio adipiscitur sapientia. *Juventutis optimus est Autumnus.*

Tres Gratiae sunt Juvenum: Eloquentia Popularis, Acumen Ingenii, Voluntas regulata.

Delicata est quaestio: Ultrae Scientiae sint meliores, an quae speculantur, an quae actionem hominis instituunt? Ob Patronos utriusque Philosophiae excrevit contem- ptus, unius in alterum, & hoc ulcus etiam tangere, est pericu- losum. Omnis comparatio est odiosa. Tum hic illud dicitur: *Non nostrum est inter vos tanta componere lites, Et vitula tu di- gnus & hic.* Aut si dissimulare responsum non licet, compara- bimus cum Possidonio Ethicam animae, Phycam corpori, Lo- gicam nervis. Severè Seneca: Postquam docti prodierunt, bo- ni desunt. Et in Privilegio Ven: Malo unum Catonem quam Trecentos Socrates.

Bonum, quod sibi est satis, aut quod est participatio pri- mi boni, anguste definitur, eo quod primum exclu- dit hominem alterum DEUM. Datur S. B. quod omnes tan- quam ultimam perfectionem desiderant. Fortuna, quae rectius Fortuna à vertendo omnia diceretur, non mutat S. B. Sapiens dominabitur Astris, & velut axis rotam in Orbem volutam, immo- tus & fixus permanet. *Cos virtutis est Fortuna.*

Varionis sententiae CCLXXX. reduci possunt ad has- classes: 1. *Alis S. B. est Valetudo Corporis.* Optima possessio sanitas. Albert. Magnum profectò bonum sed ferè inimicum Fortunae, cujus illa est compensatio. 2. *Alis S. B. est Ebrietas,* quae tamen quid sit & possit ex voce ostendit. Verte vocem, & *Re bestiam* ex Ebrietate pro natam animadvertes. Alphonus: *Furor & Libido sunt filia Ebrietatis.* Et ille Lacon interrogatus: *Cur ebrii non essent Lacedaemonii?* Ne inquit, alii pro nobis, Sed nos pro aliis consulamus. 3. *Alis S. B. est voluptas animi,* & illa pedisequa est summi Boni. 4. *S. B. vo- luptas corporis,* Esca malorum & seminarium vitiiorum. *Mel- lis enim Cascus à ferro Virtutis non trahitur.* 5. *Divitiae,* quas re- tère judicantes, ornamentum beatitatis, nervum rerum agen- darum judicant, & instrumentum bonitatis cum Cic. appel- lant, sed S. B. nemo: *Melior est vir sine pecunia, quam pecu- nia sine viro.* 6. *Honores,* qui, inquit Verulanius, *fluvio similis est, qui levata inflata attollit, gravata & solida mergit.* Et ta- men clamat moriturus Severus: *Omnia fui & nihil profuit.* Fortè non errone è Baccò. Viri in Magistratu & honore colloca- ti sunt servi, servi Principis sive Politiae, servi Famæ, servi Negotio, um. Libertate non fruuntur, nec in Personis, nec in actionibus, nec in temporibus suis. 7. *Et verè S. B. est actio per- fecta secundum virtutem perfectam in vita perfecta.*

Vtrum verò putabimus difficilius, Exuere habitum S. B. an S. Mali? Facilius quidem est descendere, quam ascen- dere; tamen, cum omnes bonum amant naturaliter, illud quo- que difficilius amittetur quod impensius amatur. Parvi etiam estimantur quae parvi constant.

Addo: *Mediocrates calamitates non tollunt, mi- tate obscurant. In castris inquit Seneca, Pericula fortissimi impo- nuntur. Dii inquit idem, Verum Bonum in deliciis non habent, sed percipiunt. Vere ma- gnum est habere fragilitatem hominis securitatem DEI.*

Tranquillitas s. securitas est perfectio fidentiae exclu- dens malam conscientiam & fluctus. Illa infelicitate magnae Prudentiae, in casibus & adversis summa est Patientiae. *Summum est Deoq; vicinum non concuti.* Moenia tranquillitatis Petrarchae sunt quinque: Comparatio cum aliis & nobiscum. *Meliorum momentis deteriora abole, & cum dies felices quot ha- bueris, non numeraveris, neque infelices numeras. Perpetuo tristis est, qui suam fortunam melioribus comparat. Contere am cum dete- rioribus & placebit.* Animi ad se revocatio: *lum omnia quae eve- niunt benignè interpretatur & mala dolore pio deludit. Ir- risto. Sic ille ex felicissimo alius irrisit Fortunam dicens: For- tuna juvenum amica.* Gilimer Rex Vandorum à Justiniano in Triumpho, ductus eochinnatus est; Caamrogatus: *Rideo,* inquit. *Saxum autem in triumpho, quod non movet, fuerit, cum ser-*

viam. Casus habet Fortuna in multis, declinat in nullam. Ape- ritus terminatio: Qui magnis non inhiat, magnis non exultat. Dilatio. Difer. habent parva commoda magna moere.

Instrumenta S. B. sunt necessaria, s. potius utilia. *Et mundus virtus non deservit Crux, etc.* Non enim tota anima sed & corpore operamur, & ideo instrumenta juvenae aut meliorandae operationi Stoici denegant, quibus tamen uti debebant, donec corporis vita, sanitate, quae sunt divitiae naturales utebantur.

Oporis & fortunae bonae sunt Physicè quae à Deo in- dulta; sed eadem in usu Moralitunt bona neutra & indifferentia. Tantum valent, quantum estimantur. Optimum vinum in vase impuro deperit. *Primus homo Adam ex terra & terra efformatus impressit amorem terre scillata terra.*

Uos Cuneos Ethici inconstantis fortunae esse dicunt, quibus instabilis Dea affigitur: Contemptus & Ho- nor. Tardatem venire contemne, dicens cum illo: *Et tecum & sine te esse valeo. Venienti occurre, blandire, sedulo cole, venerare. Fortunam reverenter habe, monitum aureum est infelicitis Poë- ta: Delicatus cibus est fortuna, à debile stomacho non potest concoqui.*

Rimum Instrumentum felicitatis est nobilitas n. p. Generis (Nam de nobilitate Virtutis nemo debet) quae est *publicum juramentum virtutis: Sive ut Arles. Est facilitas ad virtutem. Auctor est bonorum sequentium, qui reliquos exem- plum.* Venerationem habet inquit Verulanius, videre Castellum aut aedificium antiquum, quod nulla ruina inuasit, aut etiam an- nosam & proceram arborem, integram & solidam intueri: *Quantò magis intueri nobilem à fluctibus & procellis tempo- rum illaenam?*

Paupertatis non tollit Nobilitatem. *Nobilitas nec a- opibus datur, nec ab inopia adimuntur:* quod datur pro- pter virtutem illud per Paupertatem obscurari non debet nec potest, qui est lusus Fortunae. *Nobilitas est, quem sua nobilitas [non Villa] sed Virtus aut Genus.*

Sublime Instrumentum est S. B. Honor, qui est locus Virtutis, tam honor pro meritis, quam pro dignis. Ma- gnum alimendum est Virtutis, immentumque gloria calcar ha- bet, Petrarchae illud: *Vis laudari movere.* honore extra nu- bes invidiae loquitur. *Honor valde bonum est, agile, quae vire- um deo cautissime tractari debet & maxima est. Prudentia, securè tam bonum praecipit, stabile conservare.* Magil. ostendit virum.

Honor magis est honorantis quam honorati. Nemo honoratur nisi ab alio. Sicut enim manus magis est do- nantis quam accipientis: ita premium virtutis ab alio proficiscitur ut in me sit. Atqui beatius est dare quam accipere. *Vultus honorare non potest, quia quod in se non habet in alio estimare non potest.* Omnis enim honor est recognitio similis vir- tutis in alio.

Commune instrumentum Virtutis est Amicitia quae non est Virtus sed illi humillima, dum modum inter- nitium & parvum ex judicio rationis ponit; ideo non male à Pythagora Virtutum omnium vinculum dicitur. *Quod mun- dus sine Sole, hoc vita sine amicitia.*

In utra Fortuna magis necessarii Amici, In prospere- indicat hominum vitia; Adversa Virtutes. Atqui vitis depellen- dis plus virium & opis alienae opis est? Dico, In adversis magis sunt necessarii amici. ubi dolor, ibi manus. Sed in Felicitate magis sunt utiles. Secunda Fortuna quae fovet, stultum facit, inquit Tragicus.

An Amicus sibi an amico melius optare debeat? Dist- Inter Amicos pares Fortuna & impares. De impa- ribus Concedo pauperi Amico meliora esse optanda atque sibi. De pari distin. ulterius: de bono honesto absolute Nego, quia *in honesto nemo debet esse liberalis.* De bono utili & jucundo ad- huc Distin. Vel enim illa bona sunt tantum bona & sic quilibet sibi, quam alteri est amicus; Vel ex iis oritur aliqua actio pra- clara v. g. laus: sic quilibet Amicus suo, quam sibi favere debet, dum enim Amicus juvenam Famam illustrat.

XXVI. **I**li con- dentiae & Circum- latum vel non reg- XXVII. **I**n Mor- sed ben- animi causa ex Cir- ces. Qui peccat ex- dari Indifferentiam- babilis E. non pecc- actu indifferentiam- differentiam per Ac- XXVIII. **V**IRTU- rator- stantiarum: Omnia- quaedam Virtutes- majores, est in sum- enim est excedere me- mirabilibus virtutibus

XXIX. **V**IRTU- invitio- nam Propositio esse- li; & tamen crine- illam veluti ignis c- & Inclinatione Na- proclivior est ad V- tanus esse, quam m- XXX. **V**IRTU- vatus- per magnanimita- sunt n. Fortitudo,- desidia, Magnanimitas- Virtus Heroica.

XXXI. **S**EMIV- Sustin- guè Socrates, ja- peccat per inscitiam- in continens con- liova deteriora se- tinens sponte fit n- usu, & de volunta-

XXXII. **C**ONV- cullu- corde ducuntur & feris, cujus officii- quio non ledere; & Comis reprehendo- ve. Mel & Sal sic- traditionis habet- Urbanitate, in joc- Coelum maculat- iam audit Urban-

XXXIII. **A**RS- ide- riores appellat, à- animi constans, ut- Dissimulatio est q- da sive Taciturni- quit, ut penetrari- fessiones, habet ent- reserat. Qui tacet- scitur quod in- dum dicitur- Diemendacum &- scelerata ig. omne- tate sua & ratio- quantum est utile-

XXXIV. **H**ER- Co- virtutis. Heroun- eorum sunt scepe- elevantem, alios- partim vehement- impetu magno c- cunià sunt locu- inter mortales Gl- filii scepe sint de- um. 2. Virtutem- lentia Heroica i- nem alienam, d- crudelitatem à h- pter educationem- cantur. 6. Ob fr- Ob spem Famil-

XXXV. **S**OL- virtutis. Heroun- eorum sunt scepe- elevantem, alios- partim vehement- impetu magno c- cunià sunt locu- inter mortales Gl- filii scepe sint de- um. 2. Virtutem- lentia Heroica i- nem alienam, d- crudelitatem à h- pter educationem- cantur. 6. Ob fr- Ob spem Famil-

XXXVI. **S**OL- virtutis. Heroun- eorum sunt scepe- elevantem, alios- partim vehement- impetu magno c- cunià sunt locu- inter mortales Gl- filii scepe sint de- um. 2. Virtutem- lentia Heroica i- nem alienam, d- crudelitatem à h- pter educationem- cantur. 6. Ob fr- Ob spem Famil-

XXXVII. **S**OL- virtutis. Heroun- eorum sunt scepe- elevantem, alios- partim vehement- impetu magno c- cunià sunt locu- inter mortales Gl- filii scepe sint de- um. 2. Virtutem- lentia Heroica i- nem alienam, d- crudelitatem à h- pter educationem- cantur. 6. Ob fr- Ob spem Famil-

XXXVIII. **S**OL- virtutis. Heroun- eorum sunt scepe- elevantem, alios- partim vehement- impetu magno c- cunià sunt locu- inter mortales Gl- filii scepe sint de- um. 2. Virtutem- lentia Heroica i- nem alienam, d- crudelitatem à h- pter educationem- cantur. 6. Ob fr- Ob spem Famil-

Regi nyomatavnyok, Matrica Slov. Martin: 7316. 18. 3. /

les. Adverte res, inquit, labefactant vitam tam non tollunt. Addo: *Mediocrates calamitates non tollunt, minima obscurant. In castris inquit Seneca, Pericula fortissimi impugnantur. Dicit inquit idem, Virum Bonum in deliciis non habent sed ercent. Vere magnam est habere fragilitatem hominis securitatem Dicit.*

XIII. **T**ranquillitas s. securitas est perfectio sidentie excludens malam conscientiam & studium. Illa infelicitate magnae Prudentiae, in casibus & adversis summe est Patientiae. *Summum est Deo, vicinum non concuti.* Moenia tranquillitatis Petrarchae sunt quinque: Comparatio cum aliis & nobiscum. *Meliorum momentis deteriora abole, & cum dies felices quot habueris, non numeraveris, neque infelices numeras. Perpetuo tristis est, qui suam fortunam melioribus comparat. Confer eam cum deterioribus & placebit.* Animi ad se revocatio: *Non omnia quae eveniunt benigne interpretatur & mala dolo non pio deludit. Irrius. Sic ille ex felicissimo alius irrisit fortunam dicens: Fortuna juvenum amica. Gilimer Rex Vandalorum a Justiniano in Triumpho, ductus cochinnatus est: Caum rogatus: Rideo, inquit, sicut in triumpho ducor, sed non in triumpho, sed in triumpho.*

viam. Casus habet fortuna melius, dicitur enim nullam. Appetitibus terminatio. Qui magnis non inhiat, magnis non excidit. Dilatio. Difer, habent parvae commodae regna morae.

XIV. **I**nstrumenta S. B. sunt necessaria s. potius utilia. *Et mundum videmus non deficientem Cruciat. Non enim sola anima sed & corpore operamur, & ideo instrumenta juvantur aut meliorandae operationi. Stoici denegunt, quibus tamen uti debebant, donec corporis vita, sanitate, quae sunt divitiae naturales utebantur.*

XV. **O**poris & fortunae bonae sunt Physice quae a Deo inculca; sed eadem inusu Morali sunt bona neutra & indifferentia. *Tantum valent quanti estimantur. Optimum vinum in vase impuro deperit. Primum homo Adam ex terra & ubra affirmatus impressit amorem terre sigillata terra.*

XVI. **U**os Cuneos Ethici inconstantis fortunae esse dicunt, quibus instabilis Dea affigitur: *Contemptus & Honor. Tardaptem venire contemne, dicens cum illo: Et tecum & sine te esse valeo. Venienti occurre, blandire, sedulo cole, venerare. Fortunam reverenter habe, monitum aureum est infelicitis Poetae: Delicatum cibus est fortuna, a debile stomachi non potest concoqui.*

XVII. **R**imum Instrumentum felicitatis est nobilitas n. p. Generis (Nam de nobilitate Virtutis nemo debitor) quae est *publicum juramentum virtutis: Sive, ut Arles. Est facilitate ad virtutem. Auctor est bonorum sequentium, qui reliquis exemplum. Venerationem habet inquit Verulianus videre Castellum aut aedificium antiquum, quod nulla ruina invasit, aut etiam anofam & proceram arborem, integram & solidam intueri: Quanto magis intueri nobilem a fluctibus & procellis temporum illaenam?*

XVIII. **P**aupertas non tollit Nobilitatem. *Nobilitas nec ab opibus datur, nec ab inopia adimitur: quod datur propter virtutem illud per Paupertatem obscurari non debet nec potest, qui est lusus Fortunae. Nobilis est, quem sua nobilitas [non Villa] sed Virtus aut Genus.*

XIX. **S**ublime Instrumentum est S. B. Honor, qui est locus Virtutis, tam honor pro meritis, quam pro dignis. Magnam alimentum est Virtutis, immensamque gloria calcare habet. Petrarchae illud: *Vn laudari e morere. In honore extra nubes invidiae loquitur. Honor valde bonum est fragile, quia vitreum ideo cautissime tractari debet & maxime est Prudentiae, secure tam bonum praecipit stabile conservare. Magis, ostendit virum.*

XX. **H**onor magis est honorantis quam honorati. Nemo honoratur nisi ab alio. Sicut enim manus magis est dominantis quam accipietis: ita premium virtutis ab alio proficitur ut in me sit. Atqui beatius est dare quam accipere. Vit malus honorare non potest, quia quod in se non habet in alio aestimare non potest. Omnis enim honor est recognitio similis virtutis in alio.

XXI. **C**ommune instrumentum Virtutis est Amicitia quae non est Virtus sed illi simillima, dum modum inter nimium & parvum ex iudicio rationis ponit; ideo non male a Pythagora Virtutum omnium vinculum dicitur. *Quod mundus sine Sole, hoc vita sine amicitia.*

XXII. **I**n ura Fortuna magis necessarii Amici, In prospera an in adversa? Ratio dubitationis. *Fortuna prospera indicat hominum vitia; Adversa Virtutes. Atqui vitia depellendis plus virium & opis alienae opis est? Dico, In adversis magis sunt necessarii amici. ubi dolor, ibi manus. Sed in Felicitate magis sunt utiles. Secunda Fortuna quem fovet, stultum facit, inquit Tragicus.*

XXIII. **A**n Amicus sibi an amico melius optare debeat? Dist. Inter Amicos pares Fortuna & impares. De imparibus Concedo pauperi Amico meliora esse optanda atque sibi. De pari distin. ulterius de bono honesto absolute Nego, quia *in honesto nemo debet esse liberalis. De bono utili & jucundo adhuc Distin. Vel enim illa bona sunt tantum bona & sic quilibet sibi, quam alteri est amicus; Vel ex iis oritur aliqua actio praecleara v. g. laus: sic quilibet Amicus, quam sibi favere debet, dum enim Amicus iuvari iam Famam illustrat.*

XXVI. **M**ORALITAS quae actionem humanam in esse moraliter constituit, sumitur ex Objecto, Distamine Prudentiae & Circumstantiis. Ut sic, est relatio ad Objectum regulatum vel non regulatum.

XXVII. **I**n Moralitate non datur Indifferentia in Individuo, sed bene in genere, v. g. levare lapidem, ambulare animi causa ex Circumstantia sunt actus aut boni aut mali. Dices. Qui peccat ex opinione probabili non peccat. Qui dicit dari Indifferentiam Individualem ille peccat ex opinione probabili E. non peccat: imò negando nostram sententiam ponit actu indifferentiam Individualem. R. Dist. ultima: ponit indifferentiam per Accidens Concedo, ex intentione sua Nego.

XXVIII. **V**IRTUTIS Subjectum non est sensus sed anima rationalis. Est in medio rationis hve Circumstantiarum: Omnis enim virtus debet esse Circumstantionata: quaedam Virtutes, ut Magnificencia circa sumptus erogandos majores, est in summo medii sed non excessus a medio: aliud enim est excedere medium, aliud a Medio; illud competit admirabilibus virtutibus, hoc nulli.

XXIX. **V**irtutum semina dantur a Natura, quae mature scunt in vitio sicutatem ideo Pythagoras interrogatus quae a nam Propositio esset verissima? Respondit: Homines sunt mali; & tamen omne vitium est contra naturam hominis, quia illam veluti ignis consumit & abolet. Intellige de Perfectione & Inclinatione Naturae. Nemo volens aegrotat. Homo itaque proclivior est ad Virtutes, quam ad vitia, sicut magis desiderat sanus esse, quam malevalere.

XXX. **V**irtutes in viro bono possunt non esse connexae, privatus non potest exercere publicam justitiam, pauper magnanimitatem & magnificenciam. Virtutes v. Ethice sunt II. *Fortitudo, Temperantia, Liberalitas, Magnificencia, Modestia, Magnanimitas, Comitas, Urbanitas, Veracitas, Justitia, & Virtus Heroica.*

XXXI. **S**EMIVIRTUTES sunt *Continentia & Tolerantia, Sustine & abstinere. Incontinentia datur, & si ambiguit Socrates, jam affirmet jam neget. Omnis inquit ille qui peccat per inscitiam peccat. Nemo ergo sciens. Atqui omnis in continens contra scientiam peccat, videt enim & probat meliorem deteriora sequitur, Et, nemo sponde fit malus. At incontinens sponde fit malus. Loquitur de scientia perfecta & in recto usu, & de voluntate legitima.*

XXXII. **C**onversativae virtutes sunt Tres. Tres n. p. funiculi, quibus homines non auribus, ut Oratoria sed corde ducuntur & capiuntur, *Comitate quae est blandities in feriis, cujus officia sunt: Omnes ad se facile admittere; in colloquio non ledere; a se neminem tristem dimittere. Potest tamen Comis reprehendere palam, laudare clam, sed omnia tenent pessive. Mel & Sal si dentur nimium, laedunt: Spiritum enim Contradictionis habet Vir Comis, neq; semper canit: Placebo Domino, Urbanitate, in jocis, qui sint sine dente & vulnere. Quis puit in Coelum maculat suam fidem, Non vero tantam dicit, sed etiam audit Urbanus Civiles mori hunculas.*

XXXIII. **A**rs dissimulandi compendium est artis Politicae, ideoque Simulatores, Verulianus Politicos inferiores appellat, a quibus duo requirit, *ingenium acre & robur animi constans, ut sciat quando verum & cui proferendum sit? Dissimulatio est quadruplex: Privativa est dissimulatio profunda sive Taciturnitas quae res in aequilibrio & consilia sua relinquit, ut penetrari non possint. Vir taciturnus multas audit Confessiones, habet enim claves ad omnium animos, quos silentio suo refert. Qui tacet audit mysteria. Negativa, dum quis negat se scire, quod intendit. Affirmativa, (& est minimi artificii) dum dicit se scire, quod non intendit. De utraque hoc voluit sceleratissime! Ex his tribus se componit, omnia sola utilitate sua & ratione status aestimans. Tantum est illi honestum quantum est utile: Propterea & felix Icelus Virtus vocatur.*

XXXIV. **H**eroica Virtus specie & non tantum gradu a Communibus differt neq; est excessus cuiuscunq; virtutis. Heroum duplex est infelicitas. *Primo, quod exitus eorum sunt saepe Tragici. Theologi Providentiam DEI, alios elevancem, alios deprimentem recte nominant causam. Ethici partim vehementes Heroum impetus ideo dum cadunt, cum impetu magno cadunt; partim quod invidia saepius, quam pecunia sunt locupletiores. Atqui difficile est, inquit Sallustius, inter mortales Gloria vincere Invidiam. Secundo, quod Heroum filii saepe sint degeneres. 1. Ut nihil esse aeternum & perpetuum. 2. Virtutem non esse hereditariam ostendatur. 3. Ut insolentia Heroica in liberis mitigetur. 4. Fit propter nutritionem alienam, dum a lupis in lacte vitia imbibunt. Nero suxit crudelitatem a Nutrice, quam Seneca non correxit. 5. Fit propter educationem mollem, dum inter mera diminutiva educantur. 6. Ob frustillatam aut impertinentem eruditionem. 7. Ob spem Familiae & maxime Divitiarum Parentum. Tantum!*

SOLI DEO GLORIA.

1/16. 18. J. /
NY ENTAVNY OR, MATEA SIOV